

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 16 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben hásho hordva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség köziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, június 18.

A parlament vakációja.

Ma tartotta a képviselőház a nyári szünet előtt utolsó ülését. Szokatlanul korán zárulnak be a törvényhozás csarnokának kapui, előbb kezdik meg a vakációt a honatyák, mint a gyermekek és szokatlanul hosszúra terjed vakációjuk: október 8-ikáig, tehát több mint egy negyed évig pihenhetik törvényhozói munkálkodásuk fáradalmait.

Ámde ez a szokatlanul hosszú vakáció korántsem ígérkezik csendesnek, nyugodalmasnak. Mert hiszen a politikai égboltozat éppen nem mondható tisztának és felhőtlennek. Ellenkezőleg. Sűrű, sötét felhők borítják azt, melyekből a politikai időjósok veszedelmes, pusztító zivatarokat jövendölnek.

A Ház üléseinek elnapolása is azért történt ily szokatlanul korai időben, hogy ezzel az obstrukció fenyegető viharát elhárítsa a kormány. A kvóta-javaslat ellen ugyanis a függetlenségi párt nagy obstrukciót akart rendezni. A javaslatot ugyan most már a Reichsrath munkaképtelensége miatt visszavonta a kormány a mai ülésen s július elsején királyi döntéssel határozatja meg a kvótát újabb fél vagy egész esztendőre, de ezt is be kell jelenteni a parlamentnek s akkor kiüthetne az obstrukció, — de az így elnapolt Ház majd csak három hónap múlva vesz tudomást a kvótáról s akkor

már nem igen kell tartani az obstrukciótól.

De a kvótán kívül is van elég borús pont a kül- és belpolitika egén.

Az osztrák bonyodalom maga állandó gyűlhelye a borús, veszedelmes fellegeknek. Körber éppen oly kevéssé tudja megoldani e bonyodalmat, mint elődjei tudták. De a veszedelem onnét származik, hogy a felséges ur megunta a három év óta tartó kísérletezést s radikálisabb eszközökhöz akar nyulni. Az osztrák alkotmány-válságból — úgy látszik — abszolútizmus keletkezik. Ez pedig maga után vonná Magyarországon a kiegyezési törvények módosítását, a mi nagy politikai rázkódás nélkül nem fog menni.

A szorosabb értelemben vett belpolitikát a Bánffy-féle izgatás és a közeledő képviselő-választások tartják izgatottságbán.

Legujabban ugyan azt hirdetik a politikai szócsövek, hogy az idén már elmaradnak a választások, — de az egész országban olyan lázas készülődés van, mintha mindenki biztosra venné, hogy az ősszel választások lesznek.

Tisza István grófnak holnapi nagyváradai beszédét is, mely elé nagy kíváncsisággal tekintenek a politikai körök az egész országban, a választási készülődések következményének tekintik.

De különben is azt hisszük, hogy a nyári vakáció alatt sűrűbben fogják felkeresni kerületeiket a képviselő urak. A beszámolóknak nem leszünk hiájával. De ezek a beszámolók nem annyira a multról

fognak szólani, mint inkább a jövőről. Mert arra van most irányozva minden honatyának a tekintete. A talaj megintgott a lábaik alatt.

Nagyon kevés van, a ki bizonyosra veheti, hogy újra megkapja mandátumát. Még az a kevés is aggodalomban van, mert sohasem volt még olyan bizonytalan a választások kimenetele, mint ezuttal lesz. Azért még ha csakugyan jövőre maradnak is a választások, akkor is tanácsos jó előre praeparálni a kerületet.

A hosszú vakáció csendjét tehát zivatarok fogják megzavarni s nem engedi élvezni az édes nyugalmat a mindnyájuk lelkét elfogó bizonytalanság.

Miniszterek kirándulása.

Ujabban örvendetesen tapasztaljuk, hogy a magyar miniszterek egyrésze agilitást fejt ki nemcsak a miniszteri büroiban, hanem a vidék nevezetesebb mozzanataiban is tevékeny részt vesznek.

Az elmúlt vasárnap három miniszter hagyta oda a fővárost egy napra, hogy ezt a napot a vidéknek szentelje.

Darányi Ignác földmívelési miniszter Karczagon részt vett a földmives iskola felavatásán. Ezt az alkalmat megragadták a karczagiak, hogy átadják a miniszternek a diszpolgári oklevelet.

Olyan fogadtatást készített a népszerű miniszternek, a mely a szivből, lélekből volt előkészítve.

A tanhelyiségeket, továbbá a tenyészállatkiállítást megtekintette a miniszter.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Találkozás.

A gyorsvonat haragosan prűszkölve rohant be a pályaudvarra. A kalauz rekedten kiáltott az éjszakába s az utasok a hálókocsokban zsidbadtan nyújtózkodtak.

Csak egy-kettő szállt ki. Köztük Baán dr. is, a fiatal fővárosi orvos, ki fáradtan lépett a perronra és felhajította gallérlját nyakára, mivelhogy átjárta a hűvös, éjjeli levegő.

Idegés kimerültséggel haladt az étkező felé, miközben kellenlenül, kissé bosszankodva nézegette a pályaház nagy, kivilágított óráját.

Persze, nem valami jókedvvel gondolt rá, hogy átszállása miatt hetven percet kell várakoznia, a mi elég unalmas dolog elcsigázottan, lelkileg egyedül és éjnek idején.

Az étkezőben sokan ültek. Baán fűrkésző tekintettel nézett végig a termen, üres, kényelmes asztalt keresett. Az ismeretlen, feszélyező társaságnál jobbnak tartotta a zavartalan magányt.

Szeme, a hogy végig járt az asztalokon egyszerre csak fellobbant hirtelen. Mint mikor ismerőst pillant meg az ember, ugy.

Ismerősöket vett észre ő is, de nem valami nagyon örülhetett neki. Arcza még jobban elborult s egy pillanatra megállt. Az járt az eszében, hogy félrevonul, mintha nem is látott volna senkit, semmit. Aztán másként határozott mégis.

Valami ellenállhatatlan vágy szállotta meg, hogy még egyszer beszélhessen azzal a leánnyal, a kit most az egyik asztalnál megpillantott. Meg aztán arra is gondolt, hogy annál az asztalnál — hol eddig bizonyára észrevették már — bujkálását gyávaság, nevetséges felszegezés számba vennék. Ha már találkoznia kelle megint, ne lássa senki, hogy neki fáj e találkozás! . . .

Azért hát daczosan, emelt fővel indult a terem felső szöglete felé, hol az egyik asztalnál Dömötör Elza ült az édes anyjával. A hogy közeledni látták Baánt, mintha mi sem történt volna, tettetett közönyvel szűrcsölték a párolgó, illatos teát, mosolygó, piros sonkaszeleteket fogyasztva hozzá.

Baán asztalukhoz érvén meghajította magát. Arcza szoborszerűen merev volt s egy izma sem rándult meg jóformán.

— Kezüket csókolom.

A fehérhaju, büszke nézésű Dömötörné kényszeredett mosolygással fogadta a köszöntést. De szép szőke lánya, ott az oldalán, pirulva hajította le fejét és szólanul, zavartan nyújtotta oda a kezét, a mely mintha remegett is volna egy kevéssé.

— Foglaljon helyet Baán, mondotta látszólag egykedvűen, izgatottan mégis, az öreg asszony.

Aztán beszélgetni kezdtek. Elza most már szembe mert nézni Baánnal, de ha szólt, tompa, faldokló volt a hangja mindig. S a szemében is egyre csillogott valami.

Lassan, vontatottan folyt a szó. Pedig, lát-

szott a fiatalok arczán, nem nagyon kellett volna keresniök a tárgyat. Hanem hát, ők éppen azt akarták elhallgatni, ami egyre ajkukra tolt.

Baán ezalatt nagyon megbánta már, hogy Dömötörék asztalához jött. Mi keresni valója is van itten, azon tűnődött már.

Dömötörné, aki az első pillanatban kissé el-lenszenvesen, hidegen fogadta Baánt, most résztvevőleg nézte leányát s az orvost. Sajnálkozott felettük és sóhajtott. Valami eszébe jutott ugyanis. A mult, mikor e fiatalok vágyakozva és titkolt reményekkel szivükben haladtak egymás oldalán. Ah! mi régen volt ez már és, mintha igaz sem lett volna.

Az öregasszony felkelt. Ő elálmosodik, mondotta. Elza és Baán hadd jöjjenek ki vele a perronra, ott nem olyan fojtó, füstös a légkör. Valahogy így beszélt.

Elza és Baán szívesen beleegyeztek s így aztán pár perc múlva már a pályaudvar közeletét rótták. Eleinte egy sorban haladtak mind a hárman, később azonban Dömötörné kivált a sorból és egy-egy lépéssel el-elmaradozott. A távolság egyre nagyobbodott a fiatalok s az öregasszony között. Elza, Baánnal oldalán, nem-sokára jóval édes anyja előtt haladt.

Dömötörné pedig, dehogyan is szólólt volna. Maga akarta így. Tudta, hogy e fiatal lelkek látszólag haraggal, de szivükben gyötörő vágydással váltak el egymástól és azt is tudta, hogy most már ugy sem lehetnek egymásé. S ha már a sors szeszélye megint összehozta

Legfontosabb mozzanata a miniszter látogatásának az a beszéd, a melyet a lakománál mondott a miniszter. Beszédében kiemelte, hogy minisztersége alatt egy nagy impressziója támadt, hogy a magyar földben nagy erő van s csak ezt az erőt kell tudni kiivenni a földből. Tudással, a szakismeretek terjesztésével. Az intézmény, a melyet ma rendeltetésének ünnepélyesen átadnak, ennek a céljának szolgálatára.

Hegedűs Sándor és Plósz Sándor miniszterek pedig Baján voltak, Türr István tábornokkal s a helyi iparkiallítást tekintették meg.

A közigazgatás egyszerűsítése.

Szell Kálmán miniszterelnök, a belügyminiszterium vezetője, a közigazgatás egyszerűsítése érdekében ez évi június hónap első napjával több rendbeli intézkedést léptetett életbe a belügyminisztérium körében. Előre láthatólag hasonló szellemben fogják egyszerűsíteni az egész közigazgatást. Ez intézkedések közül legfontosabbak a következők:

Az ügydarabok közül azok, melyek a számvevőseggel kiadandók, vagy írásbeli véleményezésére más ügyosztálynak megküldendők, vagy amelyekben az intézkedés más hatósághoz tartozik legkésőbb öt nap alatt, az érdemleges elintézésért igénylő ügydarabok pedig legkésőbb tizenöt nap alatt intézendők el. Az elintézésnél a főszűz a tények szabatos kidomborítása mellett a lehető rövidsége helyezettessék. Az érdemleges elintézéshez nem föltétlenül szükséges intézkedések kerülendők.

Az ügyosztályok közt az írásbeliség lehető elkerülése végett szóbeli tárgyalások útján intézendők el az ügyek. Ha az érdekelt ügyosztályok közt az elintézés érdemére nézve elvi ellentétek merülnének föl, a vitás kérdést az ügyosztályokból meghívott egy-egy tagnak különböző főosztályok közti ellentét esetén, az osztályfőnököknek meghallgatásával az illetékes államtitkár vagy államtitkárok együttesen döntenek el. Egy és ugyanabba a főosztályba tartozó ügyosztályok közt írásbeli tárgyalásnak helye nem lehet.

A számvevőseggel csak azok az ügydarabok küldendők, amelyek számvevői szempontokat érintenek, vagy a számvevőség meghallgatása nélkül nem intézhető el. Ha

valamely ügydarab elintézésénél kizárólag a számvevőség irányadó, külön jelentés mellőzésével mindjárt az elintézési tervezetet mutatassa be a számvevőség.

A közvetlenül benyújtott oly kérvények, melyek elintézése más országos vagy alantós, hatósághoz tartozik, jövőre kísérelő átírat vagy rendelet nélkül, felzetileg küldendők el. Az alantós hatóság által hiányosan felszerelt ügyiratok kiegészítésre hátratilag vagy felzetileg küldendők vissza a hiányzó iratok megemlítése mellett. Formaszerű jelentések bekívánása mellőzendő. A társmínisztériumokkal való érintkezésnél az esetben, ha az ügyiratokra más irányu tárgyalások szempontjából nincs föltétlenül szükség, a hosszadalmas, sok időt igénylő s a felülvizsgálatot is megnehezítő iratok elkerülése végett az összes ügyiratok átteendő, mindig annak a megemlítésével, hogy mire kéretik ki a társmínisztérium véleménye vagy intézkedése.

A sürgetések lehető elkerülése végett az alantós hatóságoktól kívánt jelentés beérkezésére általános határidő tűzendő ki akként, hogy a válasz, illetőleg jelentés megadására az intézkedés kibocsátásának keltétől számítandó negyven nap tekintessék, mely határidő a kibocsátandó rendelet első oldalára legfelül jegyzendő föl. Sürgős ügyeknél a jelentés fölterjesztésének határideje külön állapítatván meg, az ügydarabra jegyzendő föl. Körrendeleti intézkedéseknél az alantós hatóságoktól kívánt jelentés megtételére a záros határidő annak kijelentésével állapítassék meg, hogy csakis érdemleges jelentés szükségese esetén kell jelentést tenni, illetőleg ennek a megteherésére határidőmeghosszabbítást kérni. A jelentésnek a határidőig való be nem érkezése nemleges jelentésnek veendő.

Rátkay László különvéleménye.

Az Ugron Gábor képviselő ellen bejelentett összeférhetlenségi ügyben hozott határozat szövegezésére és indoklására ellenében Rátkay bizottsági tag különvéleményt nyújtott be, melynek indoklása a következő:

A határozatban azt kívántam kimondani, hogy »ez idő szerint« nincs meg az összeférhetlenség esete.

Álláspontom ezen kérdésben ugyanis a következő. Ugron Gábor orsz. képviselő szerződésre lépett a m. kir. kereskedelmi miniszterrel, hogy 1000 frt segélyösszeg és 5000 frt kamatmentes kölcsön megadása el-

lenében Udvarhelymegye Nyikó vidékére a lakosságot a pokrócz kötő házi iparba fogja oktatni és bizonyos évi munkadíj kifizetéseért kezességet vállal.

A szerződési idő 1900. évi október hó 1-ső napjáig lett meghosszabbítva.

Ha Ugron Gábor 1900. évi október hó 1-ső napjáig szerződési kötelezettségét megkezdte, nincs összeférhetlenségi eset, mert ezen esetben az 1000 frt segélyt és 5000 frtos kamatmentes kölcsönt közérdekű célra használta fel, t. i. munkával látva el egy elhagyott vidék szegény lakosait.

Ha azonban 1900. évi október 1-sejéig kötelezettségének nem fog eleget tenni, az összeférhetlenségi esete áll be, mert egy országos képviselő kamat nélküli kölcsönt élvezett az ország pénztárából, a melyhez pedig egyetlen polgárnak sincs joga és 1000 frt segély összeg megtartása tetszésére lett bízva.

Ezen okokból kívántam azt, hogy a határozatban ki legyen mondva, miképp »ez idő szerint« nincs összeférhetlenség esete, mert a szerződésteljesítési idő még nem telt le.

Ugyanezen okból nem járultam azon indokokhoz sem, melyet a többség fogadott el.

Szerintem ugyanis feltétlen kimondása annak, hogy az összeférhetlenség esete nincs meg, jogilag mentesíteni Ugron Gábort szerződési kötelezettsége alól.

Ámde ezen szerződés megtartására Ugron Gábor képviselőt szerződésbeli és erkölcsi okok kényszerítik.

Nincs semmi ok és nem is szabad feltételezni, hogy ezt nem fogja teljesíteni, de nem is szabad ezen kötelezettség alól bírói ítélettel mintegy előre feloldani.

Kötelezettség alatt nemcsak az 5000 frt vissza fizetését, hanem a hazai ipari oktatás megkezdését és a megígért évi munkabérek folyósítását is értem.

Rátkay László.

Oszták pártvezér a helyzetről.

Jaworski lovag, a lengyel klub elnöke, az oszták képviselőház jobboldali többségének volt vezetője a P. Ll. bécsi levelezője előtt behatóan nyilatkozott az oszták parlamenti helyzetről. Helyteleníti, hogy a költségvetési provizóriumot az ipari javaslatért levették a napirend éléről. Helyesli a kormány eljárását,

őket, hadd beszéljék ki hát magukat; így, a hogy mostan, egyis utoljára szólnak egymáshoz.

Anyai szive úgy érezte, hogy erre az egy-két utolsó szóra a lányának, a lelke nyugalma érdekében szüksége van s ezért örömet farszította ki beteges, máskor kényeztetett testét a hideg éjszakába s szívesen maradt el a fiatalok mögött.

Ők így legalább zavartalanul beszélgethettek.

— Haragszik-e még Elza? kérdezte el-lágyulva Baán.

A leány szomoruan, a szive szerint felelte:

— Magára sohasem tudnék.

A férfi szemében kigyult a reménysugár.

— De hát, akkor miért irtt ugy? Miért irtta meg azt a levelet? Olyan kimért, udvarias volt minden szava s olyan fájdalmasan sebzett mégis.

— Fájt, hogy maga minden ostoba pletykának hisz s e rágalmak alapján gyanúsit. Nem csoda, hogy ezt nem tudtam elviselni. Önérzetem tiszta volt és elégtételt kívánt. Azt, hogy szakítsak magával. Ugy gondoltam, inkább boldogtalan legyek, semmint megalázott. Látja, ezért irtta meg azt a levelet... Azóta sokszor megbántam már.

— Én a magam bűnét még jobban.

— Hagyjuk ezt! mondotta idegesen Elza s kis kezével elutasítólag legyintett. Hanem aztán, mintegy bocsánatot kérőleg, szeliden tette hozzá:

— Tudom, hogy megbánta már, tudom, hogy nem akart megsérteni. Hiszen maga olyan jó...

Dömötörnét messze hagyták maguk mögött. Valahol közepén járt a perronnak, ők már a végéhez közeledtek pedig. Baán, mint valaha régen, keze után nyult Elzának és ajkához vonta. A leány hagyta. Nem gondolkodott mostan, azaz, hogy csak a multra gondolt, mintha az volna a jelen, melyről egészen elfeledkezett.

Baán az esti csillagot nézte, a mely valaha övék is vala. És szerelmesen szólott:

— Legyünk megint a régiék. Azt kérem újra, a mit valamikor régen, — adja nekem a kezét örökre.

Elza felsikoltott, aztán nevetni kezdett, görcsös, a szivbe nyilaló hahotára fakadt. Mert Baán most a jelenre ébreszté őt hirtelen s ez ébredés fájdalmas vala nagyon.

— A kezemet? Hát nem tudja még, hogy... Hát nem látja ezt a gyűrűt itt az ujjamon?

Megint nevetett mostan, de szinte vonaglott belé s aztán az egyik lámpa előtt a Baán szeméhez emelte a balkezét. A férfi ijedten, kétkedve nézte a fényes karikát és szeméinek sem akarva hinni izgatottan fogta meg a leány reszkető kezét. Végighuzta ujját a gyűrűn, híven csak játszik, kaczerkodik Elza s a köves felét a gyűrűnek befelé fordította. A gyűrű azonban sima volt és végtelenül gömbölyű, mint valami kicsiny aranyos abroncs. És Baán most úgy érezte, mintha ezt az abron-

csót hirtelen a szivére vernék és egyre öszszébb, öszszébb szorítanák rajta, mignem egyszer csak halálra szorítanák vele és nem do-bogna többé.

Csak nagy megerőtetéssel tudta visszafojtani könyeit.

— Látja Baán, miért is találkoztunk mostan? szánakozott a leány.

Baán elkeseredve felelt:

— Azt mondja inkább, miért is találkoztunk mi egyáltalán?

Elza mellére horgasztotta szép fejét. Lásan, tagolva ismételtette:

— Mi—ért, mi—ért?...

S aztán elbeszélte mindent. Hogy csak pár nap előtt jegyezte el a megyei főjegyző, a kit dőreség lett volna kikosarazni, mikor Baán egy évnél hosszabb időn keresztül — a mióta haraggal váltak el — hirt sem hallott magáról. A főjegyző özvegyember ugyan, de azért a város bármelyik eladó lánya is szívesen hozzáment volna. Meg aztán okos, rokonszenves férfi, derék ember, a ki meg fogja becsülni. S ilyenformán semmivel sem érdemelte meg, hogy a jeggyűrűjét most visszaküldje. A büntetés ne sujtson ártatlant.

— Majd inkább én szenvedek egy kissé, aztán beletörődöm, mondotta Elza.

Most már kissé nyugodtabbak voltak mind a ketten és Dömötörné, a ki a háttérből jóformán mindent látott, hallott, megkönnyebbülten lélekzett fel.

A messzeségben mozdonyok piros szemei villantak meg. Alulról is, felülről is közeledett

amelyet az állam méltóságának megóvása tesz szükségessé. Csak az elnapolás s az elosztás közt lehetett választani. Az elnapolás azért volt helyes, mert ezzel a bizottságok s az elnökség mandátuma megszűnik, ami azért elkerülhetetlen, mert ott az obstruáló pártok emberei is foglalnak helyet. A nyelvjavaslatok sem fekszenek az elnapolás után a Ház asztalán, a mi által a kormány szabad kezét nyer. A parlament feloszlátása szükségtelen, mert a ház hat hetedrésze ellenzi az obstrukciót. Jaworski nem pártolná a nyelvjavaslatoknak a 14. §. alapján való áterőszakolását. Az ideiglenes hatályu 14. §-os rendelet ugyanis a parlament elé kellene, hogy kerüljön, a mi újra felidézne az obstrukciót. Ha a pártok nem tudnának megegyezni, a császár elhatározásával kellene a nyelvviszonyokat rendezni, mint a hogy az 1869-ben Galiczia tekintetében történt. A házszabály-kérdés rendezésére sem tartja a 14. §-t megengedhetőnek. Jaworski szükségesnek tartja, hogy a parlamentben többség létezzék. A csehekét kérlelte, hogy hagyjanak fel az obstrukcióval s mivel hajthatatlanok voltak, megszüntette a többségi köteléket. A volt többség visszaállítását a jelenlegi viszonyok közt ki van zárva. Új többség alakításához a kormány közreműködése szükséges. A német-cseh viszály elenyésztetése előtt azonban nem alakulhat új többség, csak napirendi többségről lehet szó addig.

E nyilatkozatokat kiegészíti a következő hír.

A baloldali pártok elnökeinek konferenciája befejezte tanácskozásait, amelyekről egy kommunikét adtak ki. E nyilatkozatnak legfontosabb része ez: »Teljes egyértelműséggel és határozottsággal hangsúlyozzuk azt a meggyőződésünket, hogy Ausztriában a nyelvviszonyok törvényes rendezése első sorban a német nyelvnek kötelezővé tételétől függ.« Szóval a német pártok most először foglalnak teljes egyértelműséggel állást a német nyelv kötelezővé tétele mellett, a mi az ő részükről ezentul conditio sine qua non. A baloldali pártok elnökei ezt a határozatot küldöttség útján nyújtották át a kormánynak.

már a vonat. Elza oda nyújtotta a kezét Baánnak bucsuzóra:

— Isten vele Baán! . . . Utoljára láttuk egymást. Ha megint találkozunk, ne köszönjön, hiszen magának is, nekem is fájna csupán. Miért zavarnók meg egymás lelke békéjét? A mi elmúlt, vissza nem jő. Nyugodjunk meg, türrünk. Ugy mondják: megnyugvásból fakad a megegyedés s ez is egyik foka a boldogságnak . . . Ne köszönjön többé, ezután már ismeretlenek vagyunk.

Baán lehajolt, hogy még egyszer utoljára megcsókolhassa a feléje nyújtott kezét. Hanem aztán eszébe jutott, hogy másé már s neki többé nincsen joga hozzá. Hát csak megszorította s a szeme közé nézett Elzának

— Isten vele! Éljen boldogul . . .

A vonatok beértek. Dömötörné Elzával az egyikre szállott fel. Baán a másikra. Aztán nemsokára mindakettő kifutott a pályaudvarról, — ellenkező irányba.

Az égen gomolygó felhők kergették egymást és eltakartak minden csillagot. Az övék, az esthajnali sem látszó t. Szomorú, bizonytalan sötétség nehezedett a tájra. A kerekék katógása egyre gyengébben, messzebről hallzott s egyre jobban haványodtak, egyre ritkábban látszóttak a tüzziporkák is, mikor a két ellentétes irányba robogó mozdony kéményéből villantak ki az éjszakák . . .

Helvey Lajos.

ORSZAGGYÜLES.

A főrendiház ülése.

Budapest, június 18.

A főrendiház Vay Béla báró elnöklétével ülést tartott.

Széll Kálmán miniszterelnök bejelenti, hogy a főrendiház október 6-ig ülést nem tart.

Ezzel a mai napirend ki volt merítve, az ülés véget ért.

A képviselőház ülése.

Budapest, jun. 18.

A mai utolsó ülésen Széll Kálmán visszavonta a kvóta-javaslatot.

A kvóta javaslat visszavonása azt jelenti, hogy a kvótát megint a felség dönti el. A függetlenségi párt ebben azt látta, hogy a kvótát állandóan átjárszák a felség kezébe. Polónyi a felség döntését alkotmány-ellenesnek mondja.

Széll Kálmán nem tagadta, hogy a felség döntését fogja kérni, de tagadta, hogy az alkotmány-ellenes lenne.

Szólt még Buzáth Ferencz a néppárttól, a ki kijelentette, hogy ha megint 346 lesz a kvóta, a kormányt fogják ezért felelőssé tenni, Kossuth Ferencz, a ki még így sem törődik vele, ha visszavonják a kvóta-javaslatot, Pichler Győző, a ki az alkotmányos jogok elsikkasztását bizonyította.

— Vád alá kell helyezni a kormányt! kiáltották a függetlenségi párttól.

— Tessék! felelt Széll!

— Ez a királyi jogok tullepése! mondotta Pichler.

— Nem az! pattant föl Széll és védelmezte a királyi jogokat.

Holló Lajos is keserűen fakadt ki az ellen, hogy foszlányokban tépik le a nemzet jogait — s ezután tudomásul vették a javaslat visszavonását és elfogadták az ülések elnapolását.

Luppa Péter még utoljára fölrozsáztta a képviselőházat és így mentek az urak nyaralni.

*

Perczel Dezső elnök temérdek bejelentéssel nyitja meg az ülést. Apáthy Péter, az összeférhetlenségi bizottság elnöke benyújtja a bizottság ítéleteit és indoklásait Ugron Gábor inkompatibilitási ügyében. Kabos Ferencz a mentelmi esetekről referál, Matuska az igazságügyi bizottság jelentését terjeszti elő a megrendelések gyűjtéséről szóló törvényjavaslat tárgyában.

A miniszterelnök a napirend előtt.

Most Széll Kálmán miniszterelnök kér szót. Jelzi, hogy a kormány a nyári szünet előtt több törvényjavaslatot nem kíván tárgyalni és majd az ősszel felveendő ülések során akarja a még előkészítés alatt levő és akkor benyújtandó javaslatokat egyfolytában letárgyalatni. Ennek értelmében közli a Házzal, hogy a bizottságok előtt fekvő, részben letárgyalt törvényjavaslatok őszre maradnak s már most tudatja, hogy az osztrák politikai zavarok és a Reichsrath ülésszakának berekesztése miatt a kvóta-javaslatot a napirend folyamán vissza fogja vonni. (Felkiáltások a szélsőbalon: Abczug.) Jelzi egyuttal, hogy a mai ülés végén indítványozni fogja az üléseknek október 8-ig való elnapolását.

Máskor a képviselőház már szeptemberben fel szokta venni tárgyalásait, de aztán kénytelen volt megint szünetelni, mert a költségvetésnek a pénzügyi bizottságban való letárgyalására sok időt vesz igénybe. A kormány most a helyes beosztás céljából akként kívánja a munkarendet megállapítani, hogy már október 8-án elő fogja terjeszteni a költségvetést s nyomban indítványozni fogja a budget tárgyalását. Egész

szeptember tehát rendelkezésére lesz a kormánynak, hogy előkészíti a törvényhozás munkáját. (Helyeslés jobbról.) Most nem akar határozatot provokálni és azért szólalt fel napirend előtt.

Polónyi Géza: T. Ház!

Elnök közbeszól: Napirend előtt nem beszélhet Polónyi képviselő ur. A miniszterelnök ur csak előzetesen jelezte teendő indítványát. (Helyeslés.)

Polónyi: A kvótajavaslat visszavonásához jogom van szólani.

Szilágyi Dezső a házszabályokhoz kér szót. Kifejti, hogy a miniszterelnök szavaiból az következik, hogy a napirend folyamán megteszi formális indítványát s akkor lehet majd vitának helye.

Polónyi Géza csak azt a kérdést veti fel tehát, mire volt a miniszterelnök előzetes bejelentése.

Széll Kálmán miniszterelnök csak annyit jegyez meg, hogy igenis szükség volt az előzetes bejelentésre, mert ezáltal módot adott a szélsőbaloldalnak az állásfoglalásra. (Általános helyeslés.)

Most áttérnek a napirendre.

A kínai háború.

Széll Kálmán válaszol Kossuth Ferencznek a kínai kérdés dolgában tett interpellációjára. Kifejti, hogy a mi tengeri haderőnk szükséges pillanatban megjelent a kínai vizeken és a többi hatalom hadihajóival együtt gondoskodik alattvalóik biztonságáról. Hódító céljaink nincsenek, haderőnk nem is fog ilyen vállalkozásba bocsátkozni. Kéri válasza tudomásul vételét.

Kossuth Ferencz nem veszi tudomásul a választ, mert a jelek arra mutatnak, hogy a hatalmak hadihajói hódító lépésekre készülődnek.

A többség a választ tudomásul veszi.

A kvótajavaslat visszavonása.

A miniszterelnök most bejelenti, hogy minden indokolás nélkül visszavonja a kvótajavaslatot.

Polónyi Géza ebben azt látja, hogy a népképviselő kezéből a kvótakérdésben kiveszik a határozathozatalt. Tudomásul veszi a visszavonást, de figyelmezteti a kormányt, hogy a Felső döntését nem fogja törvényesnek elismerni.

Széll Kálmán: Igenis, a korona fogja eldönteni ezt a kérdést és állítja, hogy az törvényes és alkotmányos. A 67-diki törvény nem akarhatta azt a képtelenséget, hogy ha a két ország nem tud megegyezni, akkor ne legyen kvóta. Az osztrák országgyűlés nem tud egyezkedni . . .

Kiáltások a szélsőbalon: Nem akart!

Széll: Aki nem akar, az nem tud. Semmit se akart tárgyalni, tehát semmit se tud tárgyalni.

Kiáltások: Ez belemagyarázás.

Széll: Minden előmunkálat meg volt. Aki nem akar egyezkedni, nem tud egyezkedni. (Zajos ellenmondás.) Azt akarja Polónyi, hogy 20 képviselő — a kvóta királyi döntése esetén — hívja majd össze a házat s provokálja meg egy új vitát. Mikor ő őszintén, utógondolat nélkül nem királyi levéllel napoltatja el a Házat, akkor az ilyen új vita provokálása kijátékos, méltatlanság és fölösleges volna. Kéri, hogy az ő javaslatát fogadják el.

Buzáth Ferencz: A király döntését törvényesnek tartja. De mivel előre látja, hogy újra 346 lesz a döntés, a kormányt fogja ezért felelőségre vonni.

Kossuth Ferencz: A függetlenségi párt nem tekintheti hivatásának, hogy a 67-iki törvényt megvédje. Nem vitatkozik tehát a felett, hogy a kvóta visszavonása megfelel-e a 67-diki törvénynek. De mivel ők minden kvótát perhorreszkálnak, egyszerűen tudomásul veszi a visszavonást.

Pichler Győző: Széll annak idején mint vívmányt említette, hogy a döntést félévvel állapította meg a király. Most már egész évre fogják megállapítani. Ez elsikkasztása az alkotmányos jogoknak. (Tetszés.)

— Vád alá kell helyezni Széll Kálmánt! — kiált Polónyi.

— Csak tessék! — felel Széll Kálmán.
Pichler: Ausztriában meg sem kísérelték, hogy a kvótát napirendre tűzzék. (Ugy van!) A királyi önkény, minden előzetes tárgyalás nélkül, nem dönthet. Ez a királyi hatalomnak tullépése.

Széll Kálmán: Nem tullépése, mi az egész tárgyalást előlrol kezdtek. De hát ha én itt tárgyalatni akartam volna a kvótát, nem ellenezték volna-e? Hiszen a bizottságban meg volt ennek az előszele! Azért ostromolták ott, hogy még ott se tárgyalják. Hogy mennyi időre lesz a kvóta megállapítva, még nem tudja. De nem húzódik az egész egy évtől. Akkor, mikor félre állapították meg, meg volt az értelme; ma pedig nincsenek meg csak az okok. Ebben se volna semmi törvénytelenység.

Holló Lajos konstatalja, hogy amint a két parlament alkotmányos érintkezése megszűnik, megszűnik a kiegyezés is. Izgatottsággal azért tárgyalják itt ezt a dolgot, mert látják, hogy mint tépik le a nemzetről a jogokat s mint játszik át a költségek megszavazását a király kezébe.

Ezután a miniszterelnök bejelentését tudomásul vették.

Molnár Jenő interpellációját visszavonja.

Az ülés elnapolása.

Széll Kálmán indítványozza, hogy október 8-ig ne legyen ülés.

Polónyi némi progressiumot kér. Sajnálja, hogy a gazdatisztek és a munkások javaslata nem tárgyalatott. Ezeket már most kellene kitézni az ősi tárgyalásra.

Széll szívesen megígéri, hogy majd ezt a két javaslatot ki fogja tűzetni.

A képviselők az elnök éltetése közben oszlanak el.

Jókai Loubet elnöknel.

Xavier Mélet, a Temps szerkesztője, a következő levelet kapta a minap Combarieutól, a köztársaság elnökének kabinetirodájánál:

Paris, 1900. jun. 11.

Presidence de la
République

Kedves Mélet.

A köztársaság elnöke szerencsésnek érezné magát, ha Jókai Mórt, a nagy magyar költőt, fogadhatná. Kérem önt, aki összeköttetésben van vele, értesitse őt, hogy szerdán reggel 11 $\frac{1}{2}$ órakor a köztársaság elnöke szívesen látja magánál.

Őszinte barátsággal

Combarieu.

Xavier Mélet nyomban közölte Jókai Mórral Loubet elnök meghívását, mire Jókai Mór kijelentette, hogy a megtisztelő meghívásnak eleget tesz.

A köztársaság elnöke szerdán délelőtt külön kihallgatáson fogadta Jókai Mórt, akit Xavier Mélet, a Temps szerkesztője, mutatott be neki.

A köztársaság elnöke fölemelkedett helyéről, megkínálta Jókait karosszékkel, majd így szólt:

— Nagyon örülök, hogy önt láthatom és hogy egy nagy magyart fogadhatok az Elysében.

Jókai Mór így válaszolt:

— Engedje meg, elnök ur, hogy legmélyebb tiszteletemnek kifejezést adjak. Az a nagy polgár, aki ennek a nemes Franciaországnak legelső hivatalnok, az én hazámban nagy becsülésnek és népszerűségnek örvend. Magyarország nagyon hálás lesz azért, amit a francia köztársaság és annak elnöke érte tettek.

Jókai mindezeket nagy meghatottsággal mondotta, ami különösen akkor vett rajta erőt, amikor így szólt:

— Én semmi sem vagyok. Méltatlannak érzem magam ennyi megtiszteltetésre. Mindezt a francziáknak hazám iránt való rokonszenvének tudom be.

A köztársaság elnöke ezután melegen megszoritva Jókainak mindkét kezét, így szólt:

— Honfitársaim önt nagyon melegen fogadták. És ez engem boldoggá tesz. A magam részéről is bámulatomnak és mély tiszteletemnek akarok kifejezést adni ön iránt.

Xavier Mélet ezután így szólt az elnökhöz:

— Ön bizonyára tudja, elnök ur, hogy a magyarok és a francziák között karakter és temperamentum dolgában mennyi sok hasonló vonás van. Ők a kelet francziái.

— Igen — válaszolt az elnök — őszinte rokonszenv érzése köti össze a két nemzetet és én kívánom, hogy a jövőben meg fokozódjék ez a kölcsönös rokonszenv. Különben is Magyarország meghódította Páris. Látogatásaim alkalmával, valahányszor egy magyar osztályhoz értünk, a francziák, akik körülöttem vannak, látható meglepéssel mondják: »Ah itt van Magyarország.« És Magyarország igyekezetével nemzetközi kiállításunkon diadalt szerzett magának. — Majd Jókaihoz fordulva, kérdezte, vajon sok magyar fogja-e a kiállítást meglátogatni.

— Igen elnök ur. Minden magyar el szeretne jönni. És nagyon sokan el is jönnek majd, mindazok, akik csak tehetik.

A beszélgetés ezután egészen kedélyessé vált és a köztársaság elnöke adomákat beszélt el. Majd Xavier Mélet kérdésére: vajjon a kiállítás nem okoz-e neki túlsok fáradságot, Loubet elnök ezeket mondotta:

— Nagyon jól érzem magamat. Igaz, hogy sok fáradságos dolgom van. Igen későn fekszem le. Főképpen a nagy ebédek sanyli meg az egészségem. Sebjaj. A köteletségemet teljesítem, majd pihenek, ha meghaltam. Ez évben nem megyek szabadságra. Itt akarok maradni Párisban és közreműködni a különböző nemzetek közeledésén. Hazám érdekei és nagyságát vélem szolgálni ezzel. Különben, ha nem volna nekem kültügyi kérdések, például most a kínai dolgok, mert a kiállítás tanulsága és bája nem akasztotta meg az ügyek menetét, a vendéglátás gyakorlása csak kellemetesség, a mikor azt, mint én cselekszem, jó kedélyvel és őszinteséggel gyakorolják.

Dél volt. Bailloud tábornok, az elnöki iroda főtitkára, belépett a dolgozószobába és jelentette, hogy Loubetné dejeunerre várja az elnököt.

Loubet elnök még egy pár perczig tartóztatta Jókait és kérte, mondja meg otthon honfitársainak, hogy Magyarország megnyerte a francziák szeretetét és becsülését.

A köztársaság elnöke Jókait az ajtóig kíséerte, több izben is megszorította kezét.

Jókai elragadtatva távozott a köztársaság legfőbb hivatalnokától. Társának, aki vele volt az audencián, így szólt:

— Loubet elnök egyszerűségében sok nagyság van és mindenképen emlékeztet arra a módra, ahogy Ferencz József szokta fogadni azokat, akiket intimitásával megtisztel.

Csányi László szobra.

Két lelkes, hazaszerető lélek kegyeletéből muzeumunk a dicső vértanu *Csányi László* gipsz-mellszobrával gazdagodott, melyet holnap helyeznek el közszemlére a muzeum-épület nagytermében. Minden egyéb kommentár helyett legalkalmasabbnak tartjuk azon levelet közölni, melyet ez alkalomból az ajándékozók egyike, *Püspöky Gracián* nyug. huszárcapitány intézett a muzeum igazgatóságához.

Tekintetes muzeumi igazgatóság!

Magyarország dicső emléktü s vértanuhalált szenvedett nagy fiának, *Csányi László* 1848—49-iki főkörmánybiztos és miniszternek a zalaegerszegi vármegyeház tanácstermében lévő életnagyságu olajfestésű arcképe után, művészi kezek által mintázott s kitűnően sikerült mellszobrát több vármegyeye, néhány ereklye muzeum és a közeli vérrokonok számára, én és testvérhugom *Püspöky Teréz* elkészítettük, hogy a hazáért vértanuhalált szenvedett eme nagy férfiú emléke ily alakban is fennmaradjon; mert, mint az köztudomásu, monumentális ércszobor — sajnos — még nem hirdeti Magyarországot eme büszke-

ségének dicsőségét, mint ahogy immár rég hirdeti az ő unokatestvérének, Deák Ferencznek emléktü.

Lánglelkü és hitbuzgó hazánkfianak megdicsőült szelleme tán helyeslőleg int le az egekből, a midőn hódoló mély tiszteletem és kegyeletem szent érzelmének jelétül az ő szobrát a nagyváradi Muzeum számára is felajánlom; mert, hisz *Nagyváradon fogatta el Paskievics* herceg orosz tábornagy *Osányi László*t, aki egyébként még a boldog emléktü nagy hazafinak, néhai *Bémer László* báró akkori nagyváradi püspöknek is rokona volt.

Midőn végül a Tekintetes muzeumi igazgatóságot arra kérem, hogy tőlünk a szobrot örök emléktül elfogadni méltóztassék, kérjük egyszersmind, hogy határozatáról bennünket végzésileg értesíteni kegyeskedjék, melyek után vagyok tisztelettel

Budapesten, 1900. június hó 12-én

alázatos szolgálja

Püspöky Gracián.

A szobor talpzatán *Szemere Bertalan* következő scrai olvashatók:

Lángkeblü hazafinok, diszes ékessége Zalának,
 Vágyad örök, kinek a szép haza üdve vala;
 Aggott vén karod a sok munka alatt ifiu lön,
 Vészben erőd kélt, mint kél föl a pálmalevél.
 Éltél a honnak s érette halál, a szabadság
 Szelleme volt az, ami néked is életet adott,
 Nem haltál te bitón, te előbb haltál, mikor a hon
 Végsőt sóhajtott, élted el akkor aludt.

Sokban, igen sokban birtál sas büszke szemével
 S ált' mégsem láttad Görgei lelkületét;
 Biztál benne, mint a hon bizott s lön szüle gyilkos,
 Tégedet atyjának hitt, a hon anyja vala.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8—5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 8—5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Július 15. Az ev. ref. egyházi énekkar dalestélye a Sport-téren.

* **A király a Szt. István-napi körmeneten.** Hir szerint mozgalom készül megindulni egy petíció érdekében, a mely felkérné urunk királyunk ő Felségét, hogy a keresztény vallás és királyság megalapításának 900-os nemzeti évfordulója alkalmából az ezidei szent István-napi körmeneten személyesen megjelenni s oda magával az országgyűlés mind a két házát elvinni méltóztassék. Vajha sikerülne!

* **A bibornok a képviselőházban.** Dr. *Schlauch Lőrincz* bibornok, nagyváradi püspök ma délelőtt a Házban Széll Kálmán miniszterelnököt meglátogatta s vele hosszasan konferált.

* **Urnapi Ujvárosban.** Az ujvárosi plebánián szokásos gyönyörű urnapi körmenetet meglehetősen elrontotta a reggeli eső. A katonaság haza vonult s remélni sem lehetett, hogy a körmenet kijusson az utcára. Mégis valamennyire kitisztult az idő s az Immaculata intézet növendékei bámulatot gyorsasággal átöltözödvé, most is oly üde bájos képet nyújtottak hófehér ruhájuk, apró zászlók s virágaikkal és minden dicséretreméltó maguktartásával, ami évről-évre igazi díszet nyújtja a körmeneteknek. A katona zene is kivonult újra s részt vett a körmenetben. Az ünnepen *Winkler József* cz. püspök, nagyprépost czelebrált s *Krisztik János* tartott lélekemelő szép beszédet az oltári szentségről.

* **Személyi hírek.** Nagy Ferencz nagyváradi kir. törvényszéki elnök Belényesből, hol a kir. járásbírósgát vizsgálta meg, 12 napi távolléte után tegnap Nagyváradra érkezett. — *Örley* Kálmán országgyűlési képviselő Nagyváradon tartózkodik. — *Bölony* József, a kolozsvári Nemzeti Színház intendánsa vasárnap városunkban időzött.

* **A bécsi Szent István napi szónok.** Bécsben élő honfitársainkról külön gondoskodik az egyház, hogy anyanyelvükön hallgathassák az igehirdetést. A célra külön magyar hitszónokot rendel az egyház. Szent István napján azonban Magyarország valamelyik jeles szónokát szokták felkérni az intéző körök az ünnepi beszéd megtartására. Az idén *Radnai* Farkas nagyváradi kanonok fogja megtartani a sz. István napi vezér cikket.

* **A váci püspök felszentelése.** Esztergomban *Csáky* Károly grófot, az új váci püspököt vasárnap szentelte fel a hercegprimás fényes ünnepek között. A Csáky gróf család majdnem teljes számban volt jelen. Amalia soror, a Csáky-családnak egyik apáczává lett tagja, a székesegyház egyik padjában imába merülve nézte végig a szertartást. A püspökké szentelés szertartása két óráig tartott. Az egyházi szertartás után Csáky gróf kanonoki lakásán Vác város küldöttsége Zádor János polgármester vezetése alatt üdvözölte elsőnek új főpásztorát. Az ünnepi lakomán az első felköszöntőt Csáky püspök mondotta a pápára és a királyra, azután pedig a hercegprimást köszöntette fel. Utána Vaszary hercegprimás szívére kötötte az új püspöknek, hogy továbbra is a haza és a vallás szolgálatában álljon, dolgozzon vele és támogassa őt Magyarország boldogságáért és a hit erősödéséért. Csáky Albin gróf nagy tetszéssel szólott. Szerénytelenség nélkül kimondhatja, hogy a Csáky-család a haza történetében mindenkor szerepet játszott világi és egyházi téren. De ne higgye senki, hogy a rang és név előjogot ad. A születés kötelez ebbe a hazában.

* **Szent Antal kenyerere Furtán.** Furtán folyó hó 13-án ünnepélyes nagy mise mutattott be szent Antal tiszteletére, mely alkalomból nyilvánosságra lett hozva a szent Antal persely áldásos működése és pedig bevétel: az első évről maradvány 60 kor. 90 fill., a segély perselybe befolyt 287 kor. 58 fill., különfélekéből 50 kor., összesen 378 kor. 48 fillér. Kiadás: szegények kenyerére 310 kor. 76 fill., szobor fenntartási alapra 33 kor. 92 fillér. Különfélekére 19 kor. 22 fill., összes kiadás 363 kor. 90 fillér. Terményben adakozás volt 4 mm. 59 $\frac{1}{2}$ klg. tiszta buza, mely adományért a jóttevő szívek fogadják ezuttal Isten bű áldását! A szegények között *Csomák* János esperes-plebános 52 izben kiosztott 342 kenyeret 17 mm. 89 klg. súlyban, 310 kor. 76 fill. értékben.

* **Bucus Uj-Palotán.** A megszokott fényvel és buzgósággal folyt le. A tulajdonképeni ünnepi szertartás előtt a pontifikáló apát-kanonok *Széchenyi* Jenő megáldotta az új, pompás Szent Antal szobrot, melyet a *Schmidt* család buzgóságának köszönhet a pompás templom, *Lindenberger* János dr. pedig rövid beszéddel buzdította a ker. híveket a felebaráti szeretetnek tettekben való gyakorlására. A nagy mise alatti predikációt *Némethy* Gyula dr. mondotta az ajtatoskodókkal szintűl megtelet templomban, amely talán néhány év múlva a mostaninál sokkal nagyobb fényben fog pompázni, a mennyiben művészileg ki fogják festeni. Az ajtatoskodó, részben uri vidéki közönségen kívül a közeli falvak papsága is emelte az ünnep díszét, kik között főleg *Vidovich* György cz. kanonokot és *Karácsonyi* János drt. emeljük

ki. A szép templomi ünnepség után nagy társaságot fogadott magába a derék buzgó plebános, *Richter* Jenő vendégszerető háza, no meg a csinos tiszta falucska többi házai is és hogy semmi baja ne legyen a vigasságnak, délután még lakodalom is akadt, messze tanyáról bejött hívek lakodalma.

* **Bimbóhullás** Beteg volt már a jó édes apa, mikor a kis Iduska született. Az első, a kedves kis baba. Nem is soká gyönyörködhetett kis leányában, mert mennie kellett, sietve menni, messze, az örökké valóságba. De kis leányát nem tudta itt hagyni, hívta, vonzotta magához s most már a kis leány is ott van örökre édes atyja mellett. A boldog kis családból pedig csak a kétszeresen 32vegy fiatal anya maradt itt könyezni elpusztult boldogsága felett. Egy tekintélyes derék iparos családot ért ismét a gyász. Csak nem rég halt meg fiuk, most unokájuk. Özv. *Dévald* Béláné egy éves leánya *Iduska*, f. hó 16-án este 10 órakor elhunyt és nagyatyja nagy-magyar-utcai házából tegnap hétfőn d. u. 4 órakor temették el.

* **Budapest gazdagsága.** A főváros tanácsa most állította össze a főváros vagyoni leltárát, egy bizottsággal megbecsültetvén az összes városi ingatlanokat. Az érdekes összeállításból közöljük a következő adatokat: A fővárosnak jelenleg: 66.972,900 forint értékű épülete és 73.049,000 forint értékű telke van. A város összes vagyona, beleszámítva a különböző felszereléseket, hátralekakat: 162.281,287 forint. Az emelkedés az utolsó öt évben körülbelül négy millió forint. Ezzel szemben a fővárost 62.250,711 forint adósság terheli, úgy, hogy Budapest tiszta vagyona ez idő szerint százmillió forint.

* **Az italméresi illeték kivetése.** *Hirdetmény.* A helybeli kir. pénzügyigazgatóság f. évi június hó 13-án 43556—IV. számú átirata szerint az 1899. évi XXV. t. cz. hatályba lépte folytán 1900. 1901 és 1902. évekre a kir. pénzügyigazgatóság által kivetett italméresi illeték ellen beadott felebezések elbírálására illetékes italméresi illeték felszólamlási bizottság tárgyalását 1900. évi június hó 20-án, esetleg következő napjain fogja a kir. pénzügyigazgatóság tanácsstermében megtartani. Erről az érdekeltek azzal értesítettek, miszerint a tárgyaláson személyesen megjelenhetnek, esetleg magukat megbízottjaik által képviselhetik, érveiket szóval is előadhatják s a határozat kihirdetését meghallgathatják. A határozat ellen érdekelt felek az esetben, ha a felszólamlási bizottság törvény ellenére járt volna el, a határozat kihirdetésétől számított 8 nap alatt írásban felebezéssel élhetnek. A tárgyaláson meg nem jelent feleket a határozatról a kir. pénzügyigazgatóság írásban fogja értesíteni. Nagyvárad, 1900. június 15-én. Dr. *Bulyovszky* József, polgármester.

* **Szell Ignác jubileuma.** *Szell* Ignác belügyminiszteri államtitkár e hónapban üli közszolgálatának harmincz éves jubileumát. Ebből az alkalomból kartársai s a belügyminiszterium hivatalnoki kara óvációban készül részvenni. A rendezőség élén *Horváth* Emil miniszteri tanácsos és *Ugyela* osztálytanácsos áll.

* **Luczenbacher Pál végrendelete** most kerül hiteles alakban nyilvánosságra. Közöljük belőle a nyilvános czélokra tett adakozásokat abban a sorrendben, a mint az eredetiben felsorolva vannak. Az örökhagyó adott a budapesti Erzsébet leányárvaháznak 50.000 forintot; a Josefín női árvaháznak 2000 forintot; az esztergomi kórház részére 2500 frtot; a szobi zárda részére 10.000 frtot; Szob és környékének (Danásd, Helemba, Dömös, Maria Nostra) lakó szegények részére és elszegényedett rokonok segélyezésére (17 takarékpénztári könyvekben elhelyezve) 40.000 frt; a bécsi irlalmas rendnek 5000 frtot; a hütteldorfi üdülőkésznek 1000 frtot; a Szt.-István kórháznak Budapesten 2000 frtot; a budapesti kereskedelmi kórháznak 2000 frtot; a Bethesda részére 2000 frtot;

az Otthon segély-egylet és hírlapírók nyugdíj-intézetének 5000 forintot; művészeti és régészeti alapítványra Förster Gyula javaslata alapján 10.000 frtot; a szobi kálvária fenntartására alapítvány 500 frtot; gyógyíthatatlan betegek részére Währingben 1000 frtot; bécsi kórháznak (Margaretben, Hartmannsgasse) 1000 frtot; a Bécs-Währingi-Greisen-Asyl-nak 1000 forintot; a nyitrai apáca-zárda részére 1000 forintot; az orsz. magyar gazdasági egyesületnek 5000 frtot; az országos erdészeti egyesületnek 5000 frtot; a budapesti kereskedelmi akadémiának 5000 frtot; a budapesti Népliget gyarapítására 5000 frtot; a Rókus-kórháznak Budapesten 5000 frtot; a Szent István kórháznak Budapesten 5000 frtot; a váci siketnémák intézetének 5000 frtot; a budapesti rókus-utcai városi árvaháznak 2000 frtot; a budapesti összes népkönyvház részére 5000 frtot; a budapesti hajléktalankok menhelye egyletnek 2000 frtot. Van a végrendeletben azonkívül a 80.000 forintot meghaladó összeg egyes, külön megnevezett személyek javára kivelve, részben hagyomány, részben pedig élethossziglan tartó évi járadék alakjában. Mint tanúk gróf *Széchenyi* Miklós, dr. *Thallóczy* Lajos és *Geissler* Arthur vannak aláírva. A végrendeletet folyó hó 6-án a budapesti V. kerületi királyi járásbírósnál hirdették ki.

* **Ki misztifikál?** A „Szabadság” cz. liberális lap jónak látja belekapaszkodni vasárnap reggel vezércikkünkbe s bátorodik emlékeztetni minket arra, hogy *Tisza* István gróf ur még csak decz. 19-ike óta elnöke a szabadelvű pártnak. Ezzel kapcsolatban elég merész misztifikációnak nevezi azt, hogy mi *Tisza* Istvánt egy éves elnöknek neveztek. Nem tartjuk érdemesnek, hogy a Szabadsággal vitába ereszkedjünk le, csak arra vagyunk bátrak felhívni b. figyelmét, hogy a vezércikk nem váltó, a melynél a lejárat nap a fő, valamint hogy az is mindegy, vajjon *Tisza* Istvánt decz. vagy nov. vagy július 19-én, 7 órakor vagy $\frac{3}{4}$ hatkor választották elnöké. Egyébiránt méltóztassék tovább is a határidőket számíthatni vezércikkünkben. Kiki, a mihez ért. A lényegre térve: méltóztattik tudni, mit tesz az a szó, misztifikáció?

* **Diszes temetés.** Nagy részvét mellett helyezték tegnap délelőtt örök nyugalomra *Kelepecs* Dezső városi iroda igazgató olykorán elhunyt nejét, született Vass Gizellát. A végtisztelességtelen előkelő közönség volt jelen; a városi tisztikar, dr. *Bulyovszky* József polgármesterrel vett részt a temetésen. A gyászszertartást *Dencs* János tb. kanonok végezte segédlettel. A díszes érczkoporsót elborították a szebbnél-szebb koszorúk; különösen szép volt a városi tisztikar koszorúja, a város színeit viselő szalaggal.

* **Az adóhivatal új helyisége.** Ha nem volna a polgárságra olyan hátrányos, nevetni lehetne azon az állapotban, ahogy Nagyvárad város közigazgatása szét van darabolva. Oda jutottunk, hogy majdnem minden ügyosztály külön épületben, a város különböző pontján van szétszórva. Ujabban a városi adóhivatalt költöztették át a régi városháza épületébe. Körültakarították, kijavították ezt az épületet, a mely pedig már régen rászolgált arra, hogy köve se maradjon a Fő-utcán. A régi városháza épületében jelenleg az adóhivatal és a katonai-, illetőségi és kórházi ügyosztály van elhelyezve.

* **Agyonverték egy korty pálinka miatt.** Kegyetlen gyilkossági eset tartja izgalomban Szele község lakosságát. Egy szegény napszamos embert vertek agyon azért, mert megitta a társa pálinkáját. Baranyi András szelei lakos szombat éjjel egy kissé ittas állapotban betért Csoró Ferencz korcsmájába, hol Süveg József fel és Tamás Andrásal találkozott, a kik pálinka mellett mulattak. Baranyi a mint belépett a korcsmába, az asztalról fölvette Süveg József elől a pálinkás üveget s annak tartalmát kiitta. Süveg ezért arcúl ütötte Baranyit, a mit ez visszazonozott. Ebből a kölcsönös pofozkodásból aztán véres kimenetelű verekedés

támadt. Süveg és Tamás előbb székekkel leverték, majd pedig bicskákkal estek a földön fetregő Baranyinak s azt úgy összeszurkálták, hogy még ott a helyszínen meghalt. Süveg és Tamás erre menekülni akartak a korcsmából, de a korcsmáros bezárta előttük az ajtót és el izent a csendőrséghez. A két felbőszült ember e miatt a korcsmárost is alaposan összeszurkálta s véres munkájukból éppen menekülni akartak, a midőn a csendőrség megérkezett és elfogta a két gyilkost. Baranyit holtan szállították el a korcsmából. Csoró Ferencz állapota szintén aggasztó. A csendőrség a gyilkosokat átadta a bíróságnak.

* **A képzelődés ereje.** Érdekes kísérlet tett nemrég a *nyorningi* egyetem egyik tanára. Lepárolt vizet tett egy erősen bedugaszolt palackba s azt kivitté hallgatói közé. Mikor rendes előadását befejezte, elővette a palackot s azt mondta, hogy abban valami igen erős, átható szagu folyadék van, a melynek terjedési gyorsaságáról szeretne meggyőződni. Felkérte a hallgatóságot, hogy a ki érzi a szagot, tartsa fel a kezét. Még egyszer figyelmeztette őket, hogy a szag erős, de nem ártalmas, aztán félrefordította a fejét, mintha a szag hatását akarná elkerülni s kinyitotta az üveget. Néhány másodperc múlva az előadási asztal közelében lévők idegesen fölemelték kezüket, 15 másodperc elteltével a hallgatóság egy negyede, fél perc után pedig több mint fele jelezte, hogy már érzik a terjedő szagot. Különösen a női hallgatóság csaknem teljes számban felemelte a kezét, míg a férfiaknak egy negyede határozottan kijelentette, hogy semmit sem érez. A kísérletet érdekes lett volna tovább is folytatni, de a tanár kénytelen volt nem egész egy perc elteltével abban hagyni, miután többen rosszul kezdtek magukat érezni s el akarták hagyni a termet.

* **Villany-szigetelő, mint tajték pipa.** Komádi község és az ottani vasuti állomás között, a távirda oszlopok porcellán szigetelői eltűntek. A bevezetett vizsgálat kiderítette, hogy a villany-szigetelőket *Oláh* János és öt társa szedték le a távirda oszlopokról. A tettesek kérdőre vonattak és beismerték bűnüket, de mentségül azt hozták fel, hogy az ellopott szigetelőkből, nehogy azok kárba menjenek, tajték pipát csináltak. — A találékony tolvajokat a berettyó-ujfalui járásbíróság vette pártfogás alá.

* **Veres Sándor hangverseny** társulata még néhány napig Nagyváradon marad s a *Fekete-Sas*-vendéglőben tart előadást.

* **Fango gyógy mód.** A berlini nagy Fango gyógyintézet mintájára a városligetben az Arénauton, egy kies fekvésű villaszerű épületben rendezték be a batagliai fürdők butapesti szanatóriumát. A szanatóriumot a napokban mutatják be a budapesti orvosi világ kitűnőségeinek, mint dr. Korányi, dr. Kéll, dr. Dollinger, dr. Tauffer, dr. Müller stb. A vendégeknek dr. Frankl Sándor az intézet igazgató-főorvosasztalát magyarázatokkal. Bemutatta első sorban a batagliai kénsavfürdőket, a melynek gyógyhatása már 2000 év óta ismeretes. Ott forró vizet termelő lóban 40 fangó káter működik ott állandóan, a melyek a föld gyomrából hozzák fel a gyógyító fangot. Ezt az iszapot használják fel itt az intézetben és alkalmazzák a meleg begöngyöléseket mindennemű csuzos és köszvényes megbetegedéseknél, az izmok ízületek és inak idült gyulladásainál, ischiásnál és a bőrbetegségeknek egynemű faja ellen. Az orvosi kar az intézet működését nagy vívmányának tekinti és igen helyesen teszik a vidéki orvos urak, ha ezt az intézetet meglátogatják és tapasztalataikat a szenvedők érdekében érvényesítik.

* **Zsidó menekültek.** Tegnap délelőtt a Kolozsvárról érkező vonat feltűnést keltett a nagyváradon nagy állomáson. A vonat III. osztályu kocsijai zsúfolva voltak feltűnést keltő öltözékű férfiakkal és nőkkel. A borotvált arcú férfiak egyforma rövid kockás nadrágban, fekete harisnyában és félczipőben voltak, fejükön

pedig barna nyári sapkát viseltek. Sokan azt hitték, hogy valami búr csapat töredéke, pedig nem búrok voltak, hanem zsidó menekültek. Mint ők állították, Bukarestből jöttek, a honnan az oláhok kiűzték s vagy háromszázán új hazát mennek keresni. Most egyenesen Londonba utaznak, a hol hajóra szállnak és Kanadába vitorláznak, hátha ott új otthon találnak!

* **Élve eltemetett munkások.** Rétfaluban borzasztó szerencsétlenség történt tegnapelőtt. Öt munkás ember kutatással foglalkozott a községi csordajáráson. Már nyolcz méter mélységre haladtak le, de azért nem tartották szükségesnek, hogy a felső falakat megtámaszassák. Szombat délután javában dolgoztak a munkások. Négyen és pedig: Baricza János, Margai Ferencz, Lajtós Ferencz és Seres Ádám lent dolgoztak a kut fenekén, Harmat András pedig felülről hnta föl a kiásott földet. E közben a homokos talaj meglazult s a kut falai bedőltek, maguk alá temetve a négy munkást. Harmat rögtön befutott a faluba segítségért, honnan több emberrel visszatérve, hozzáálltak a mentéshez. Mire azonban a beomló földet elhányták, Lajtós Ferencz és Baricza János már megfulladtak. Margai és Seres sulyosan megsérülve, de még élve huzták ki a föld alul, de felgyógyulásukhoz alig van remény.

Egy krajczár, meg egy kis leány.

Szőke Erzsébetből sem lesz tolvaj, ha igaz az a közmondás, hogy minden nagy tolvaj egy krajczáron kezdte a lopást. Az a bizonyos krajczár u. i. olyan emlékeket fog benne felidézni, hogy attól ugyan minden kedve elmegy a további lopásoktól.

Két hónappal ezelőtt hozta be az édes atya Szőke Erzsébetet Sáprról s beszegődtette *Topsal* Vilmoshoz, a Szent-János-utcára. Jól viselte magát, nem is volt semmi baja addig, míg kezébe nem akadt egy krajczár, egy apró pénzdarab, mely nem az övé volt. A kik ahhoz vagyunk szokva, hogy legalább is százezres sikkasztásokról halljunk híreket, mi el sem tudjuk képzelni, hogyan lehet valakire olyan veszélyes csábító ereje egy krajczárnak, egy ilyen apró kis pénzdarabnak.

A krajczárt elvette Szőke Erzsébet s talán éppen számolgatta, mit fog érte vásárolni, mikor észrevette a lopást gazdasszonya. Hosszu szidásra rövid szentenczia: Szőke Erzsébetnek felmondottak.

A kis 16 éves leány annyira a szívére vette a dolgot, este 9 órakor elment hazulról s a Kishidról a Körözsbe vetette magát. Természetesen, az történt, a mi rendesen történni szokott: a hideg víz egyszerre feledtette vele az öngyilkosság gondolatát és a hullámokkal küzdve, segítségért kiabált.

A járókelők megálltak, nézték a vergődő leányt, de bizony senkinek sem volt kedve hideg fürdőt venni. Végre egy ismeretlen fiatal ember lépett elő, bátran a vízbe ugrott, kimentette a már-már megfuladt leányt s a kíváncsi közönség sorai között eltűnt. Még a nevét sem akarta megmondani, csak később sikerült megtudni, hogy az életmentő *Wache* Gyula hentes legény.

Szabó Erzsébetet a rendőrségre, onnan pedig a kihallgatás után száraz ruhába öltöztetve a kórházba vitték. Kissebb zuzódásai a homlokán és karján csakhamar be fognak gyógyulni, addig pedig elmélkedhetik fölötte, hogy most már talán a bonczházban is pihenhetne — egy krajczár miatt.

IRODALOM.

Kisfaludy Sándor házassága. Himfydalok költőjének Szegedy Rózával kötött házasságáról érdekes adatot őriz a veszprémegegyházmegyei levéltár. Az irodai napló 1800. évi május 5-iki feljegyzéséből megtudjuk, hogy a költőnek kevéssel előbb a zalamegyei Gógánfán kötött házassága a házasulandók vérrokonsága miatt érvénytelen volt. A házasság érvénytelenségére őket úgy látszik, a menyasszony rokona, Szegedy János felső Őrsi prépost figyelmeztette. Erre az egyházmegyei hatósághoz folyamodtak felmentésért. A szükséges felmentést az egyházmegyei hatóság május 5-én adta meg és egyuttal felhatalmazta Szegedy Jánost, hogy a házasságot az ő jelenlétében köthessék meg. Bizonyára titokban akarták a házasság érvénytelenségét tartani, azért akarták házasságukat másodsor nem saját plebánosuk, hanem rokonuk előtt megkötni.

EGYESÜLETEK

Az ügyvédek gyűlése. A nagyváradí ügyvédi kamara vasárnap foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy a kamara bemegy-e az ügyvédek központi nyugdíjintézetébe. Hlatky Endre elnök üdvözli az összegyűlteket, felolvasta a budapesti ügyvédi kamara átiratát az ügyvédi nyugdíj-intézet ügyében, hogy a nagyváradí kamara is indíson akciózt az intézet létesítése érdekében. Azután az igazságügyminiszter leiratát olvasták fel, mely szerint ez az alapszabálytervezet nem hagyható jóvá az ügyvédi rendtartás szabályai miatt. Felolvasták ezután a nagyváradí ügyvédi kamarának azt az előterjesztését, hogy fogadjon el a kamara az elvet s hogy országos nyugdíjintézetet létesítsenek s azonban irjanak föl az igazságügyminiszterhez: készítsen erre vonatkozólag törvényjavaslatot, illetőleg az ügyvédek nyugdíjügyét szabályozzák törvényhozásilag azért, mert az ügyvédi rendtartás értelmében a kamarának nincs joga ahhoz, hogy a tagokat egy esztendőnél hosszabb időre megterheljék illetékekkel. Várady Zsigmond dr. az országos nyugdíjintézmény ellen van. Az a véleménye, hogy a kamara a saját területén a helyett, hogy a nyugdíjintézetnek 30-tól esetleg 100 főtig felemelkedő tagsági díjat fizessen minden ügyvéd: gyarapítsák a kamara segítő alapját, a melyből a segélyre szoruló helybeli, illetve a kamara területén levő ügyvédeket segítsék. Hlatky Endre felvilágosító szavai után Rosenthal Mór szolt a javaslat mellett, mire a közgyűlés elfogadta a választmány azon javaslatát, hogy fölírják az igazságügyminiszterhez, hogy a budapesti ügyvédi kamara alapszabály-tervezete értelmében készítsen törvényjavaslatot. Fassy Lajos dr. indítványára azt is kimondta a közgyűlés, hogy felkéri a minisztert, hogy a törvényjavaslat tervezetét küldje meg az ország összes ügyvédi kamaráinak véleményadás végett.

Az izr. nőegylet közgyűlése. A nagyváradí izr. nőegylet vasárnap délután tartotta közgyűlését, a melyen rendes ügzezen kívül választások voltak. Az elnököt jelentését tudomásul vették. Ezután az elnököt indítványára a következő régi választmányi tagokat örökös választmányi tagokká választották: Farkas Albertné, Fuchs Mórné, Mihely Mórné, Hermann Benedekné, dr. Grósz Albertné, Schwartz Farkasné, Steiner Lipótné, özv. Weisz Bernáthné. Helyüket a következő új választmányi tagokkal töltötték be: Schwartz Mártonné, dr. Rosenthal Mórné, Weisz J. Mórné, Áron Salamonné, Mihely Pálné. A napirend következő tárgya egy harmadik számvizsgáló megválasztása volt. Ezt az állást Steiner Benjáminnal töltötték be. Azután az ellenőri állásra Ländler Ferencznét választották meg, aki eddig védhölgye volt az egyesületnek. Ilyen módon nem hét, hanem nyolcz védhölgyet választottak meg, és pedig a következőket: Kandel Józsefné, ifj. Klein Miksáné, Steiner Benjáminné, dr. Weiszberger Lipótné, dr. Róz Józsefné, Amigó Mórné, Fehér Dezsőné. Azután dr. Sarkadi

Lajos titkár bemutatta a múlt évi zárszámadásokat, amelyet a közgyűlés észrevétel nélkül tudomásul vett.

Igazságszolgáltatás.

Ítélet párbaj ügyben. *Ficzek* Emil és *Spiroch* Lajos joghallgatók kardpárbaj ügyében tegnap hirdette ki a nagyvárad kir. tábla ítéletét. A kir. tábla az elsőfoku bíróság ítéletét megváltoztatta és *Ficzek* Emilt 5 napi, *Spiroch* Lajost pedig 8 napi államfogházra ítélte. *Ficzek* Emil, ugyiszintén a kir. ügyész felebbeztek.

A gondatlan anya büne. *Dugy* Mojszáné bokkiai lakos ez év január 25-én vizért ment a kutra, s a lakásán magában hagyta 2 éves *Tódor* nevű gyermekét. A kis gyermek anyja távollétében a bölcsőből kimászott és a takaréktűzhely ajtaját kinyitva, egy csomó paraszat szórt magára, mitől a kis gyerek ruháskája tüzet fogott. Mikor az anya visszatért, megrémülve látta gyermekét a padlón s első pillanatban a kezében levő vízzel leöntötte, mire a tüzet eloltotta, azonban a gyermek már súlyosan megégett, úgy, hogy este égési sebeibe behalt. A nagyvárad kir. törvényszék az enyhítő körülmények tekintetbe vételével négy napi fogházra ítélte a gondatlan anyát. Az ítélet jogerős.

Csalárd bukás. *Vitt* László, jelenleg nagy-károlyi lakos még 1897. évi szeptember hónapban fűszer és porcellán kereskedést nyitott B.-Ujfaluban. Azonban az üzlet nagyon rosszul ment, mindannak daczára *Vitt* újabb adósságokkal terhelte az üzletét. Végre a kereskedő esődtől kért maga ellen s az üzlet 1898. július 25-én megszűnt. A hitelezői vétke miatt vádat emeltek ellene s a nagyvárad kir. törvényszék *Nagy* József elnöke alatt vétke bukás vétsége miatt 20 koronára ítélte el a vádlottat. Az ítélet jogerős lett.

A városatyák becsületsértési pere. A debreczeni kir. törvényszék felebbviteli tanácsa tegnapi első ülésében elvi jelentőségű határozatot hozott. Igen érdekes volt már maga az ügy is, a mely a bíróság elé került. Még januárban történt, hogy a bősörményi közgyűlésen felállott *Láda* János városatyája s azt kérdezte a polgármestertől:

— Lehet-e tagja a közgyűlésnek olyan egyén, aki lopásért nyolcz napi fogházat ült?

— Lehet! — válaszolt a polgármester.

Ámde a közgyűlés tagja háborogni kezdtek s követelték *Ládától*, hogy nevezze meg, kire czélt beszédében.

— Senki másra, mint *Torma* Bálintra!

Az izgalmas jelenet után *Torma* Bálint becsületsértésért panaszt tett a bősörményi járásbíró előtt *Láda* János ellen, de a járásbíró *Ládát* fölmentette. *Torma* Bálint a debreczeni törvényszékhez megfelebbezte az ítéletet, a melynek felebbviteli tanácsa: dr. *Szűts* Miklós elnök, dr. *Szeőke* István, dr. *Oláh* Miklós bírák és *Bay* Ádám jegyzőből állott. A törvényszék a felmentő ítéletet megváltoztatta és *Ládát* a becsületsértésért kétszáz korona pénzbüntetésre és a 40 korona mellék-büntetésre ítélte. Az indokolás kiemelte, hogy panaszos vétkéért megszenvedett s azután évek hosszú során tanusított viselkedésével annyira rászolgált polgártársai bizalmára, hogy városatyává választották. Az ítélet különben jogerős, mert további felebbezésnek nincs helye.

TANUGY.

Vizsgálatok az ujjvárosi községi iskolákban. Az ujjvárosi községi iskolák II. és III. osztályaiban tegnap délelőtt volt meg a vizsgálat *Gábel* Jakab és *Várad* Mór elnöke alatt; a vizsgálaton nagyszámu közönség vett részt, — mindnyájan élvezettel gyönyörködtek a gyermekek szép, értelmes feleleteiben, a vizsg. bizottsági elnökök a legnagyobb elismerés hangján emlékeztek meg az osztályvezetők lelkiismeretes buzgalmáról és ernyedetlen lelkesedéssel végzett fárasztó munkájukról. A II. osztályt *Bodnár* János és *Mikusai* József, a III. osztályt *Bítzó* János vezetik; az elismerés szavait mi is készséggel regisztráljuk, mert hisszük, hogy arra érdemeiket illet meg ez a szó.

Ovodai évváróünnepély. A várad-velencei kis-szöllős-utcai magánjellegű óvodában az évváró-ünnepély június 21-én, d. u. 3 órakor fog megtartatni. Az ünnepélyre a t. szülőket és a tanügy barátokat tisztelettel meghívom. Nagyvárad, 1900 június 18. *Báss* Vilma, óvónő.

A női ipariskola kiállítása A *Szedlarikné* Dudinszky Anna vezetése alatt álló nagyvárad női ipariskola kiállítása f. hó 26-án és 27-én lesz az intézeti helyiségben.

Zeneiskola vizsgálatai. A *Nagyvárad* *Zenekedvelők Egyesülete* által létesített és fentartott *Nagyvárad* *Zeneiskola* tanévzáró vizsgálatai f. hó 23-án, szombat és 24-én, vasárnap és pedig 23-án d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6 óráig a fiu növendékek, 24-én d. e. 8—12-ig a leány növendékek vizsgálatai az egyesület nagy zenetermében (Nagy-piacz-tér, közs. polg. fiu-iskola épület, II. em. 31. ajtó) tartatnak meg. A vizsgálatokra a t. szülőket és érdeklődőket tisztelettel meghívjuk. Nagyvárad, 1900. június 18. *Mezey Mihály* egyleti elnök. *Réz Mihály*, igazgató.

SZINHÁZ.

Uj színház Kolozsvártt.

Nemcsak a budapesti Nemzeti Színház kezdi öregnek érezni ósdi épületét a megifjodott főváros közepette, ugyanigy van a magyar színészet másik büszkesége: a kolozsvári Nemzeti Színház is. Mind a kettő nagy, soha el nem évülő érdemeket szerzett, művészeket nevelt föl deszkáin; egyik a színészet megmagyarosítóit, másik a magyar színészet európai színvonalra emelőit látta működni. Mellettük sorba felépültek Thália szebbnél-szebb templomai a fővárosban épp úgy mint a vidéken egyszerre azon vesszük észre magunkat, hogy a mi nemzeti büszkeségünk bizony immár cseppet sem büszkélkedhetik valami tulságosan díszes külsővel pompás társai mellett.

Akármiilyen kegyeletes érzések fűződnek is mind a két épülethez, éppen a kegyelet követeli, hogy helyükbe újakat emeljünk.

Kolozsvárt három módozat is kínálkozik a megoldásra. Egyik jobb mint a másik s Erdély boldog fővárosának most abban fáj a feje, melyiket válassza a sok jó közül? Egyik pártot nevezhetnők a *kegyelet* pártjának; ez a párt az új színház felépítését az államtól várja azon az alapon, hogy a kolozsvári színház a legrégebb magyar színház, mely nagy hála kötelezte le eddig is a nemzetet. Állami segélyben részesült állandóan, Erzsébet királyné maga is támogatta, mindez elég alap a nemzeti kegyelet számára, hogy újra az állam adjon díszes hajlékot a kolozsvári színészetnek. Erre az a véleményünk, hogy a színház épületéhez a kegyeletnek kevés a köze. Ha még

Nagyvárad sem szorult rá az állami támogatásra, akkor a kincses városnak még kevesebb oka lehet az államtól százezreket kívánni, mikor annyi országos szükség kiált kielégítésért.

Ezzel szemben megvan Kolozsvárnak is a maga *Nagy-piacz-téri* párt-ja, a kiket ott *foltozgatónak* nevezhetnénk. Ezeknek nem kell új színház, jó a régi is, csak itt egy új foltot, ott egy másik toldás kell hozzá. Nyerne a színház ezzel is, az tagadhatatlan, hanem egy évtized mulva, vagy talán még előbb is újra lehetne kezdeni a munkát.

A vitázók közé most odatették az ajánlatot magánvállalkozók, élükön *Faludi* Miklóssal. Ezek 800,000 korona költséggel modern és monumentális színházat, azonfelül nyári színházat akarnak építeni, a melyért 20 éven át 100,000 korona állami segélyt kérnek s husz év mulva a két épület az állam tulajdonába menne át a még megmaradandó 500,000 korona törlesztési teherrel együtt. A tervnek, ugy látszik, vannak Kolozsvártt pártolói szép számmal; pedig hát az előadottakból világos, hogy *Faludiék* tulajdonképp szintén csak az állam pénzéből építenének.

Legegyszerűbb megoldás volna a kolozsvári színházat a városnak átadni, a mely vagy kijavíttatná, vagy újat emelne, de minden esetre megszabadítaná a színházat a mostani általi vezetéssel járó hivatalrendszerrel s szabadabb szellemet hozna bele. Az állami támogatás sokkal jobban elkelve Erdély, sőt Dél-Magyarország más városaiban, a hol szegényes magyar színészet kénytelen az egyenlőtlen versenyt végigszenvedni a gazdag és ily művészibb német társulatokkal. Nem kell azt sem felednünk, hogy a román színház alap egyre nő, már a 100,000 frton jóval túl van, abból még román színház is lehet. Nem jobb lenne ott mindenféle nemzetiségi színészetet egyszerűen lehetlenné tenni azzal, hogy magas művészi színvonalon álló magyar színészekkel lépünk eléjük?

A kérdés jelenleg a belügyminisztériumban vár döntésre. Ma *Szell* Kálmán elnöke alatt ankét ül össze ebben az ügyben, melyen részt vesznek: *Hegedüs* Sándor kereskedelemügyi miniszter, báró *Feilitzsch* Arthur, mint Kolozsvár város két kerületének képviselői, *Béldi* Ákos főispán, *Szvacsina* Géza polgármester, *Esterházy* Kálmán gróf, országgyűlési képviselő, *Bölgny* József, a kolozsvári Nemzeti Színház intendánsa, *Bartha* Miklós országgyűlési képviselő, *Hegyesi* Vilmos kolozsári lap-szerkesztő, *Ditrói* és *Megyeri* színházi igazgatók. Ugy értesülünk, hogy *Bölgny* József, a kolozsvári Nemzeti Színház intendánsa hasonló ajánlatot terjesztett be, mint *Faludi*. — Az ankéten még nem döntenek, mert *Szell* Kálmán miniszterelnök csak később fog dönteni ez ügyben.

TAVIRATOK

A kolozsvári színházról.

Budapest, jun 12. (Saj. tud. táv.) A kolozsvári színház ügyében *Szell* Kálmán miniszterelnöknel megtartott anketen mindenki *Faludi* ellen foglalt állást s ugy látszik, hogy az egész dolog meghiusul.

Gróf Lónyayné utazása.

Bécs, június 18. (Saj. tud. táv.) Gróf *Lónyay* Elemérné vasárnap *Mária* Va-

léria főhercegnő látogatására St. Pöltenbe utazott. A vonaton azonban annyira rosszul lett, hogy a legközelebbi állomáson kiszállott és a reggeli vonattal Kalksburgba visszautazott.

Világkiállítás Berlinben.

Berlin, jun. 18. (Saját tud. táv.) Altalában az a hír van elterjedve, hogy Berlinben 1905. vagy 1907. évben nagy nemzetközi világkiállítást terveznek. A kiállítást az illetékes körök nem ellenzik.

A transzváli háboru.

London, június 18. A »Times« jelenti Lourenco-Marquezból tegnapi kelettel: Krüger elnök főhadiszállását Alkmarba (Nelspruit mellett) helyezte át.

Spaun jubileuma.

Bécs, június 18. Báró Spaun tengernagynak, a haditengerészet parancsnokának 50 éves szolgálati jubileuma alkalmából, ma délelőtt Hinge János és Minutille Ferencz báró altengernagyok átadták azt az arany szolgálati jelvényt, amelyet a tengerészek törzskara neki ajándékozott.

Pola, jun. 19. Spaun báró tengernagy ünneplése 50 éves szolgálati jubileuma alkalmából tegnap délelőtt kezdődött meg a haditengerészeti plebánia-templomban tartott ünnepies istentisztelettel. Ma reggel a kikötői tengerügyi hivatal egész személyzete nevében, továbbá az Arzenál munkásai, a szárazföldi és tengerészeti építőhivatal munkásai üdvözlő táviratokat küldtek az ünnepeltnek. Délben a tengerészeti kaszinóban disztrakoma, este pedig mulatság lesz.

A kínai bonyodalom.

London, június 18. Az Eastern Telegraph Company közzé teszi, hogy Londonnak sem Pekinggel, sem Tiencinnel nincs távirati összeköttetése.

London, június 18. A Daily Mail jelenti Kobeből tegnapi kelettel: Japán elhatározta, hogy 3000 embert küld Kinába Fákusima tábornok vezetése alatt.

London, június 18. A Times-nek jelentik Pekingből 14-ik kelettel: Az éjjel komoly idegenellenes zavargások fordultak elő. A város keleti részében folygújtották a legszebb épületek egyikét. Az idegeneknél szolgálatban lévő kínai keresztények közül néhány százat megölték. Az idegeneket mind az idegen őrcsapatok védelme alá helyezték. Azt hiszik, hogy európai embernek nem esett baja.

Washington, június 18. Minthogy már 24 óra telt el a nélkül, hogy Kempf tengerenagytól jelentés érkezett volna. Manilából amerikai csapatokat küldtek Takuba.

London, június 18. A legújabb hírek szerint a pekingi követségek visszaverték a boxerek támadását. Nagyon heves harc fejlődött ki a boxerek és az idegen katonák között. Az összeütközésben részt vettek a magyar-osztrák tengerészek is, a kik a Maxim-ágyuval iszonyu pusztítást vittek véghez.

London, június 18. (Saját tud. táv.) Japán forrás szerint az európai csapatok ultimátumot intéztek a takui erődök parancsnokához, mire 17 erőd ágyuzni kezdte a hadihajókat. Az európai flotta ágyulövésekkel viszonzta az erődök tá-

madását, mire azok nemsokára elnémultak. — Az európai csapatok a takui erődítményt megszállták és több kínai ágyut elfoglaltak.

Berlin, június 18. (Saját tud. táv.) Éjjel érkezett táviratunk Berlinből azt a pozitív hirt hozta, hogy Pekingben a német követet megölték. A hír nagy szenzációt keltett.

London, június 18. (Saját tud. táv.) Seymour kénytelen volt seregével Tiencinbe visszavonulni, a honnan aznap elindult.

KÖZGAZDASÁG.

Szilágyvármegye felirata a bortermelők érdekében. Szilágyvármegye törvényhatósági bizottsága felirattal fordul a képviselőház elé a magyarországi borkereskedelem érdekében és a mozgalomra való részvételre hívja föl a társtörvényhatóságokat is. Előadja a felirat, hogy az ország szőlőtermelését ért óriási csapást az érdekelt körök együttes, fárdatlan buzgóssága folytán, a gazdák nagynehezen kiheverték és most azon az uton van, hogy új életre keljen. Ánide lesújtó konkurrencziával kell megküzdeni a beszármazó külföldi, de különösen az olasz borokkal szemben, melyhez még hozzájárul a mesterséges borok gyártása is. A végső csapást aztán megadja a borfogyasztási adók tulságos magas foka, kéri tehát a képviselőházat, hogy az ország szőlőtermelése érdekében a tulságított borfogyasztási adókat, adóptlékokat szállítsa le s a lejáró vámtörvények módosítását oly módon eszközölje, hogy az Olaszországból beözönlő borok vámtételeit a jelenlegi vámtételeket legalább háromszorosára emelje. Hiszszük, hogy a feliratnak meglesz a maga hatása — csak azt nem tudjuk, mikor. Hamarosan csak úgy lehetne sikert elérni, ha valamennyitörvényhatóság egyértelműleg felemelné szavát Szilágyvármegye felirata mellett, de, erre az eddigi példák nem sok reményt nyújtanak. Biharmegyéről azért fölteszszük, nem fogja elfelejteni, hogy Érmellékje is van.

Fergalmi kimutatás 1899. évi június hó 12-ről. Tiszta buza körülbelül 400 hltr, kéiszeres buza 140 hltr, rozs 210 hltr, árpa 80 hkl, zab 200 hltr, tengeri 360 hltr, burgonya 300 hltr. Lábás jószágok: Hizott sertés mintegy 130 drb, félhizott 150, sovány 175, süldő 380, malacz 540, hizott marha 22, járnas ökör 580 fejős tehén 290, borju 248, bivaly 13, juh és kecske 80, ló 421.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

	Budapest, június 18.
Osztrák hitel	705.50
Magyar hitel	725.—
Allamvasut	680.25
Rimamurányi	560.—
Magyar jelzálog	450.50
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

	Budapest, június 18.
Buza októberre	7.75
Buza júniusra	—
Uj tengeri	5.69
Rozs okt.	6.81
Zab okt.	5.13
Káposzta, repce, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. június 18-án.

Magyar aranyjáradék 4%	96.25
Magyar koronajáradék	91.80
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 ¹ / ₂ %	100.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 ¹ / ₂ %	99.60
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	97.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	92.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	98.35
Horvát-szlavón földtehermentési kötvény	92.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	158.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	138.75
Osztrák járadék papirban	97.65
Osztrák járadék ezüstben	97.50
Osztrák járadék aranyban	96.50
Osztrák korona járadék	97.50
Osztrák államsorsjegyek	134.50
Osztrák magyar bankrészevény	17.40
Magyar hitelbankrészevény	728.75
Osztrák hitelintézet részevény	704.75
Párisi vista	96.85
20 frankos arany (Napoleon d'or)	19.81
Némethirodalmi márka	118.50
London vista	242.20
20 márkás arany	28.72

SZERKESZTOI POSTA.

S. R. (Helyben.) A jászóvári prelátus Benedek Ferencz, helyettese utódlási joggal Takács Menyhért; a zirczi apát Vajda Ödön. Az elsőnek czime méltóságos, a másodiké nagyságos.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Csődtömeg eladási hirdetmény.

Alulírott csődtömeggondnok ezennel közhírré teszi, hogy, vagyonbukott Márkusz József csődtömegéhez leltározott, a csődleltár 1—860. tételéig bezárólag felvett, 26.003 kor. 15 fill. beszerzési és 12.660 kor. 85 fill. becsértékű rövid áru és férfi női divatcikkekéből álló áruk és bolti felszerelések, ajánlati uton készpénz fizetés mellett elfognak adani.

Felhívtnak tehát mindazok, kik mint vevők fellépni kívánnak, hogy 1 korona bélyeggel és a becsár 10%-a vagyis 1266 kor. 09 fill. készpénz, vagy ennek megfelelő óvadékképes értékpapírral, mint bánatpénzzel, ellátott zárt ajánlatokat, a csődválasztmány elnöke: **dr. Sonnenfeld Zsigmond** nagyváradai ügyvéd urnál (Nagyvárad Ezredévi emléktér.) **1900. évi június hó 30-ik napjának déli 12 órájáig**, annál inkább beadják, minthogy később beérkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Idegen ajánlattevő köteles helybeli megbízottat rendelni. A csődválasztmány az ajánlatok elfogadásához kötve nincs, ellenben az ajánlat az ajánlattevőt feltétlenül kötelezi. A csődválasztmány az áruk minőségeért felelősséget nem vállal.

Ajánlattevő ajánlata elfogadása esetében tartozik az áru raktárt 3 nap alatt, a vételárnak a tömeggondnokhoz való készpénzbeni lefizetése ellenében, ugyanattól átvételi elismervény mellett, — melynek bélyegét vevő viseli — átvenni, valamint az ügylet után járó vételi illetéket viselni. A csődleltár a nagyváradai kir. Törvényszék, mint csődbírósnál és tömeggondnoknál, az áru raktár és üzleti felszerelések pedig alulírott tömeggondnok közbenjöttével, a hivatalos órák alatt naponta megtekinthetők.

Nagyvárad, 1900. június 16.

Frankó Endre,
tömeggondnok.